

AlcM, i que es tracta d'un adjectiu 'ordi de farratge', derivat de *past* PASCII, PASTUM. — 4 Amadeu Vives classificava els «bútuxares» en cinc menes, que descriu en el seu bell assaig «L'Entusiasme és la Sal de l'Ànima» (Bna. 1927, 67): «bútuxares *tifes*», «bútuxares *ingenus*», «b. *murriss*», «b. *petulants*» i «b. *poca-soltes*». Com que la gènesi del mot *tifa* va ser per un mètode extraordinari, i més aviat recòndit, anoto aquí algunes semblances purament fallaces, precisament per assegurar que no hi tenen res a veure etimològicament, i descoratjar futures temptatives, mostrant que ja s'han tingut en compte, però no hi ha relació raonablement possible: greco-ll. *typha* 'espècie de boga o espadanya', angl. *tiff* 'despit', 'glop de beguda'; oc. ant. *tefenhon*, *tifenhon*, *inhon*, 'coloret' (del qual, a propòsit de *toja*, direm alguna cosa a TOU). — 5 Sembla que alguns van dir també *plantifada* i *plantifarada* 'cagarada' (certes eds. de Lab., Saura i Bulbena), on el punt de partida pogué ser *pasta* o *plasta*, més o menys contaminats amb *plantofada* o *plantar*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *pastar*, *pastador*, *pastau*, *pastetes*, *pastigot*, *pastigós*, *pastilla*, *pastera*, *pastereta*, *pasterola*, *paster*, *pasterada*, *pasterejar*, *pastereria*, *pasteró*, *pasterot*, *pastiiri*, *pastim*, *pastrim*, *pastrén*, *pastreny*, *pastriny*, *pastiis*, *pastissets*, *pastisser*, *pastissera*, *pastisseria*, *pastitxo*, *pastitx*, *pastissó*, *pastissonar*, *pastissós*, *pastissot*, *pastissejar*, *apastissat*, *pastell*, *pastellet*, *empastellament*, *empastellar*, *empastellada*, *pastellada*, *pastellar*, *pasteller*, *pastiferada*, *pastifejar*, *pastiferia*, *pastifa*, *pastifós*, *pastifot*, *empastifar*, *empastissar*, *empastissar-se*, *empastiferar*, *empastifada*, *empastifament*, *empastifòrum*, *empastissada*, *empastissament*, *empastiar*, *empastat*, *pastalluna*, *pastellona*, *pastarunes*, *pastable*, *pastac*, *pastada*, *repastar*, *repastissó*, *apastissat*, *desempastar*, *desempastellar*, *pastadura*, *pastament*, *pastaner*, *pastàs*, *pastat*, *pastejar*, *pastó*, *pastonar*, *pastonejar*, *pastós*, *pastositat*, *pastuja*, *pastuga*, *pastafanguer*, *pastafi*, *pastarruga*; a les notes: *prestir*, *plastir*, *pistrincs*, *plantif(ar)ada*.

PASTANAGA, del ll. PASTĪNĀCA id. □ 1.ª doc.: 1295.

«Decimam --- nec cepearum nec *pastanagarum* nec porrorum nec alliorum» o sigui que no es cobra delme de les cebes, pastanagues, porros ni alls; «so és a saber: *pastanagues* e raves, cebes ---» a. 1311, docs. ross. recollits en l'*InvLC* i RLR XI, 175. «*Pastanagues* o *safanòries*: *pastinaca*, *staphylinus*», OPou (*ThPu.*, 47a).

En el *L. de Sent Soví* (S. XIV) hi ha receptes culinàries d'aquesta hortalissa i d'un 'puré de pastanagues amb llet d'ametlles' dit *pastanagat*: «si vols *pastanagat* ab let de hamelles --- ages *pastenagues* e mit-les a coura e para-les ---» (NCL. cxv, 189).

He de subscriure de ple el desmentiment que donà Carles Salvador a l'afirmació de G. Colon que *pastanaga* no és valencià, car jo mateix l'he sentit ben espontàniament usat en terres valencianes: la diferència

amb les terres del Nord està en que aquí és el llegum cultivat, mentre que aquest es diu *safanòria* a la major part del P. Val., i la *pastanaga* és silvestre: a Centaina m'ho explicaren precisament així, identificant del tot, altrament, les dues plantes; a la zona Vall-digna-Gandia jo mateix vaig veure *pastanagues*, que s'assemblaven bastant a màstecs, espècie de grosses cosconilles: la pronúncia que vaig sentir, tant allà com a Xeraco, era *pastanàges* (1962). *Pastenarga* (*AlcM*). *Pastranca*, cf. gall.-port. *bastranca* (DECH IV, 422b27).

No sabia jo llavors encara la polèmica entre els dos amics valencians; cedeixo la paraula al venerable Mestre Salvador: «Colon, en un article de "Suplemento Valencia" del 5-xi-54, té l'atreuiment d'aplicar al mot *pastanaga* el despectiu de 'palabreja', sent així que totes les paraules mereixen el màxim respecte. Gosa afirmar que l'autor d'una rondalla valenciana escriu amb una sintaxi castellanitzant i alhora usa el mot *pastanaga* amb l'afany de "catalanitzar" lingüísticament la seua prosa, fugint del mot *safanòria* --- altrament la paraula *pastanaga* s'usa en terres valencianes, cosa que pareix ignora el Sr. Colon, i no significant precisament 'zanahoria' sinó 'xirivía' o 'xerivía borda'. No és estrany que en algunes comarques valencianes s'usi la paraula *pastanaga* --- m'asseguren que és viva a tota la vall d'Albaida --- perquè és --- la *Pastinaca sativa*, provinent del *Daucus maximus*, que es cultiva, per oposició a l'espècie silvestre ---. La paraula *pastanaga* ja la inclou el poeta Jaume March en el seu *Diccionari de Rims*, de 1371. --- Així mateix diuen *pastanaga* a una espècie de *persicus* ('préssec'), de polpa molt vermella, i també és el nom que donen els mariners a un peix que viu entre València i Eivissa.

»¿Per què, sent així, no ha de poder escriure qual-sevolga literat valencià la paraula *pastanaga*, sense dany per a l'absoluta valenciania lingüística de la seua obra literària? El jove i il·lustre Sr. Colon, en la seua sèrie d'articles "El escritor valenciano y la lengua literaria", hauria de comprendre que si amb els seus escrits prova de separar la llengua literària de València de la de Catalunya i Mallorca no li serviran els camins filològics, perquè a un idioma únic correspon una literatura única, o millor dit, unificadorà». («Vox Populi», 24-xi-54, carta n.º 10-242).

A les Illes i a l'Ebre el nostre mot apareix també, en part en concurrència amb el representant del tipus ZANAHORIA (DCEC/DECH), o bé en forma una mica arabitzada. Pel que fa a Mallorca, a Estellens m'asseguren que entre ells són igualment *pastanàges*, *pastonàges* i *safannàris*; a les Illes menors la *p-* apareix arabitzada: eiv. «*bestenaga*: zanahoria», PzCabr.; Menorca *bastenaga* 'pastanagues' («gelbrüben»), Arx. Ll. Salvador (II, 347); «*bestanaga* per *pastanaga*», Ferrer Ginart (*Rond. Men.*, p. xxi). Però també tort. *bastanaga* (BDC III, 88). No ens ve de nou aquesta arabització, car ja Simonet havia aplegat testimonis de *pastinac* en fonts mossàrabs (*Glos.*), Asíñ assenyala *bištinnāqa*, *bištinnāḡ*, *bistināḡ* i *bisnāḡ* «espècie de zanahoria», «zanahoria silvestre» en el seu anònim sevillà c. 1100 (36-37), i jo n'hi vaig afegir més en els articles